

Nauczyciel z klasa

Biuletyn
Stowarzyszenia Nauczycieli
Edukacji Początkowej
nr 1 (16) marzec 2017

Podręcznik
- przyjaciel w edukacji

str. 4

Nauczyciel
to złożona praca

str. 5

Z ekspertami
o „Naszym Elementarzu”

str. 6-7

O nowym podręczniku
„My i nasz Elementarz”

str. 8

Matematyka jest wszędzie

str. 9

Na szlakach kreatywności

str. 10-11

My i nasz Elementarz

str. 12-17

Komu piosenkę, komu
piosenkę, a komu teatr?

str. 18-19

Odkryj w dziecku
Kasparowa

str. 21

Edukacja wczesnoszkolna
w Nowej Szkole

str. 22-23

www.elementarz.org

Podręcznik – przyjaciel w edukacji

Dzieci są przyszłością narodu. Stąd bierze się konieczność stwarzania najlepszych warunków optymalnego wzrostu i rozwoju dziecka przez uczenie się. Pierwsi nauczyciele – rodzice, czynią to w domu, w rodzinie. Dalej w szkole. Każde dziecko zdobywa wiedzę, umiejętności w różnych dziedzinach życia, nauki, poprzez ciekawe formy aktywności, uczestnicząc w inspirujących sytuacjach edukacyjnych.

s. 4

Nauczyciel to złożona praca

Wspaniali nauczyciele są często osobami, które otwierają przed nami drzwi. Dlatego mówię, że to bardzo złożona praca. Ludziom, którzy nigdy tego nie robili, wydaje się, że wystarczy wejść do klasy, wyłożyć temat, a na koniec dnia ocenić wypracowania. Oczywiście może to tak wyglądać, ale nie tak pracują wspaniali nauczyciele – mówi Ken Robinson, pisarz, mówca i światowej sławy lider w dziedzinie rozwoju kreatywności.

s. 5

Z ekspertami o „Naszem Elementarzu”

Trzeciego marca bieżącego roku eksperci do spraw edukacji, współautorzy podręcznika, samorządowcy i rodzice spotkali się z w ramach „Debat na gorąco” organizowanych przez europosłankę Agnieszkę Kozłowską-Rajewicz, by ustalić scenariusz działań, dzięki którym nowy podręcznik dla najmłodszych nie zostanie pominięty przez MEN.

s. 6-7

O nowym podręczniku „My i nasz Elementarz”

– Co zmieni się w Elementarzu? „Nasz Elementarz” o zmienionym tytule „My i nasz Elementarz” został dostosowany do nowej podstawy programowej. W swojej pierwszej wersji treści i poziom wymagań były w dużej mierze położone na pracę z dziećmi sześciolletnimi. Obecna wersja – zgodnie z reformą oświaty – skierowana jest głównie do dzieci siedmioletnich.

s. 8

Matematyka jest wszędzie

– Czy cieszysz się, że będzie My i nasz Elementarz?

Cieszę się. Przede wszystkim dlatego, że mnóstwo pomysłów z elementarza funkcjonowało w szkole. Mam kontakt z wieloma nauczycielkami, które chwala sobie pracę z podręcznikami Marii Lorek. Lubią mieć możliwość pracy swobodnej, w oparciu o zamieszczone inspiracje. Na ogół podręczniki podają ścisłe wytyczne, obligują nauczyciela do wielu zadań, nie pozostawiając czasu na pomysły nauczyciela i dzieci.

s. 9

Na szlakach kreatywności – nowy program nauczania dla klas I-III

Podstawa programowa, którą nauczyciel konkretyzuje w postaci programu nauczania,

tworzonego samodzielnie lub wybieranego, stanowi punkt wyjścia do programowania procesu dydaktycznego i wychowawczego. Materiał zamieszczony w programie stanowi wskazania do pracy dla nauczyciela I etapu kształcenia. Starłam się, aby program nie ograniczał własnej inwencji i pomysłowości nauczyciela, ale inspirował go do podejmowania innowacyjnych działań.

s. 10-11

Komu piosenkę, komu piosenkę, a komu teatr?

– Dlaczego w edukacji ważne jest wychowywanie poprzez sztukę?

Wychowanie oparte na obcowaniu ze sztuką, wszelkimi działaniami artystycznymi, plastycznymi, muzycznymi czy teatralnymi, z pięknem poezji to najprostszy sposób na głębokie poznawanie siebie, drugiego człowieka i otaczającego nas świata. Sztuka budowała cywilizację, dzięki niej jesteśmy, kim jesteśmy.

s. 18-19

Odkryj w dziecku Kasparowa

Szachy to nie tylko najpopularniejsza gra planszowa na świecie. To również skuteczne narzędzie stymulujące wszechstronny rozwój dziecka, rozbudzający jego twórcze zdolności, kształtujące jego osobowość, intelekt, emocje, wzorce zachowań i system wartości. Ale zacznijmy od początku...

s. 21

Edukacja wczesnoszkolna w Nowej Szkole

Zbliżający się rok szkolny będzie kontynuacją szeregu zmian w polskim systemie oświaty. Likwidacja gimnazjów i wprowadzenie ośmioklasowej szkoły podstawowej wymagało dokonania przekształceń w całym procesie nauczania. Owe zmiany dotyczą wszystkich szczebli edukacji, ale największe modyfikacje wprowadzono w drugim etapie kształcenia ogólnego szkoły podstawowej.

s. 22-23

Ponadto:

Ozdoby Wielkanocne
Magiczna krzyżówka

s. 20

SPIS TREŚCI

REFLEKTOR

Podręcznik – przyjaciel w edukacji 4

DIALOGI

Nauczyciel to złożona praca 5

PREZENTACJA

Z ekspertami o „Naszem Elementarzu” 6-7

DIALOGI

O nowym podręczniku „My i nasz Elementarz” 8
Matematyka jest wszędzie 9

PREZENTACJA

Na szlakach kreatywności – nowy program nauczania dla klas I-III 10-11
Z jakich części będzie się składał podręcznik My i nasz Elementarz? 12-13
Przykładowe strony z podręcznika i zeszytów ćwiczeń 14-17

DIALOGI

Komu piosenkę, komu piosenkę, a komu teatr? 18-19

MAM POMYSŁ

Wielkanocne ozdoby 20

PONADTO

Magiczna krzyżówka 20

PREZENTACJA

Odkryj w dziecku Kasparowa 21
Edukacja wczesnoszkolna w Nowej Szkole 22-23

**Biuletyn
Stowarzyszenia
Nauczycieli
Edukacji Początkowej**

Wydawca:

SNEP

40-743 Katowice,
ul. Studencka 18
tel./fax (032) 25 25 199
e-mail:
zarzad@snep.edu.pl
www.snep.edu.pl

Adres redakcji:

40-743 Katowice,
ul. Studencka 18

Redakcja:

Maria Lorek
Lidia Wollman
Włodzimierz Porębski
Beata Stachańczyk
Witold Ostrowski
Andrzej Jabłoński

Korekta:

Witold Ostrowski

Współpraca:

prof. dr Eugenia Rostańska

Grafika i piktogramy:

Elżbieta Jarząbek
Justyna Zielińska

Skład i łamanie:

Piotr Gorzelańczyk

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania i skracania. Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada.

Nauczyciel z klasą

Od redakcji

Dzieje się... Zastanawialiście się kiedyś, jak wiele treści zawiera tak krótkie zdanie? Często mówimy o „starych dziejach” lub „dziejach najnowszych”. Ale co się dzieje? Oczywiście – „dzieją się dzieje”. Intuicyjnie każdy rozumie to pojęcie, lecz dopiero encyklopedyczna definicja uświadamia nam, że to my tworzymy dzieje, bo: dzieje to zbiór wszystkich zdarzeń, które mają związek z działalnością człowieka pojmowanego jako istota społeczna i kulturowa.

W ostatnich kilku latach dzieje Stowarzyszenia Nauczycieli Edukacji Początkowej mocno splatały się z dziejami narodu, jego kultury i przyszłości. Członkowie SNEP mocno zaangażowali się w przygotowanie bezpłatnych podręczników Ministerstwa Edukacji Narodowej dla klas I-III – „Nasz Elementarz” i „Nasza Szkoła”. Kilka roczników młodych uczniów miało okazję identyfikować się z wirtualnymi kolegami z elementarza i przeżywać wspólne z nimi przygody.

Mimo obciążenia tak odpowiedzialnym zadaniem, nie zaniedbywaliśmy innych spraw. Dokończyliśmy realizację kilku projektów unijnych – społecznych i edukacyjnych, także tych promujących ideę Building Learning Power. Więcej o zrealizowanych projektach możecie się dowiedzieć z poprzednich numerów „Nauczyciela z klasą” lub naszej strony internetowej (www.snep.edu.pl).

Opracowaliśmy i wydaliśmy kilka pozycji dla nauczycieli – w tym program nauczania, poradniki, przewodniki, obudowę dydaktyczną itd. Innym, choć jak najbardziej zgodnym z celami SNEP działaniem, było prowadzenie przedszkoli w gminie Niegowa.

Nie pozostaliśmy obojętni na daleko idące zmiany w edukacji. Jesienią 2016 roku, pod patronatami Ośrodka Rozwoju Edukacji, Wyższej Szkoły Biznesu oraz Śląskiego Związku Szachowego, zorganizowaliśmy Ogólnopolską Konferencję „Edukacja ma przyszłość” połączoną z XIX Zjazdem Stowarzyszenia Nauczycieli Edukacji Początkowej. Cieszyła się ona wielkim zainteresowaniem, co i nas ogromnie ucieszyło. Nic w tym dziwnego, patrząc na arcyciekawy program konferencji. Jej zwieńczeniem i uświetnieniem był występ wspaniałych „Łejerów”, z którymi przyjaźnimy się od lat.

Tegoroczną srogą zimę (podobną do tych z czasów dzieciństwa, prawda?) spędziliśmy pracowicie na przygotowywaniu nowych projektów, pisaniu i składaniu wniosków aplikacyjnych. Oplacało się – już w maju rozpoczynamy realizację kolejnego ważnego projektu w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich – „Wielcy Obywatele Małych Szkół” – jego celem jest zwiększenia aktywnego udziału obywateli skupionych wokół Małych Szkół z terenów województw podkarpackiego, lubelskiego, łódzkiego, małopolskiego, dolnośląskiego i śląskiego poprzez wdrożenie programów służących rozwojowi postaw obywatelskich i samorządności oraz angażowaniu uczniów, ich rodziców i nauczycieli do działań na rzecz środowiska lokalnego i przygotowanie ich do przejścia roli liderów społecznych w poszanowaniu prawa, zrównoważonego rozwoju i równości szans. Na ocenę ekspertów czekają dwa inne wnioski adresowane do przedszkolaków ze Śląska i Małopolski.

A co spotkacie w tym numerze „Nauczyciela z klasą”? Tematem wiodącym jest oczywiście podręcznik, lecz polecamy absolutnie wszystkie artykuły i oczywiście relaks nad krzyżówką przygotowaną jak zwykle przez niezawodnego Witka Ostrowskiego.

Milej lektury
Redakcja

Podręcznik – przyjaciel w edukacji

Dzieci są przyszłością narodu. Stąd bierze się konieczność stwarzania najlepszych warunków optymalnego wzrostu i rozwoju dziecka przez uczenie się. Pierwsi nauczyciele – rodzice, czynią to w domu, w rodzinie. Dalej w szkole. Każde dziecko zdobywa wiedzę, umiejętności w różnych dziedzinach życia, nauki, poprzez ciekawe formy aktywności, uczestnicząc w inspirujących sytuacjach edukacyjnych. Edukacja jest bowiem wyrazem szczególnego uznania dla okresu dzieciństwa i młodości, którego znaczenie powinno być prymarne. Jest niezbędna do przezwycięzania napięć rodzących się w trakcie rozwoju współczesnych społeczeństw i stanowi o jakości życia przyszłych pokoleń. Są to napięcia między tym, co globalne a tym, co lokalne, stawiające edukację wobec odniesień do korzeni wspólnot lokalnych a procesów globalizacji. Są to napięcia między duchowością i materialnością, tradycją a nowoczesnością, między rozwojem wiedzy a zdolnością do jej przyswojenia przez człowieka. Dla współczesnej szkoły i nauczyciela, odczuwalne staje się coraz wyraźniej wskazane napięcie między działaniem perspektywicznym a działaniem doraźnym, zamkniętym w okazjonalnych zadaniach stawianych uczniom.

Skutkiem tych napięć jest nieuchronność i konieczność różnorodności edukacyjnych perspektyw i działań. Wskazał na nie, jako cechy zmian we współczesnym świecie. Raport dla UNESCO Międzynarodowej Komisji ds. Edukacji dla XXI wieku. Edukacja jest w nim ukazana jako „ukryty skarb”. Opisuje wyzwania, konteksty różnorodności aktywności edukacyjnej człowieka i jej rezultaty indywidualne, społeczne i globalne, jakie są udziałem edukacji naszych czasów.

W tak ważnym wyzwaniu mieści się codzienność każdego dziecka jako ucznia wypełniana zwykłymi czynnościami, sytuacjami, sukcesami, trudnościami i ogromem emocji, które tę codzienność wypełniają. Złożoność codzienności edukacji, której doświadcza dziecko, wymaga dobrego wsparcia jego wysiłków i działań. Wielce pomocny jest wtedy dobry przyjaciel. Taki, który zainspiruje, wyjaśni, pomoże, przewidzi trudność i podtrzyma w motywacji do poznawania i rozwiązywania problemów. Pozwoli na aktywne działanie i do niego motywuje. Wymaga wysiłku, ale w tym wysiłku wspiera. Szczególnie gdy uczniem jest dziecko. Szczególnie w edukacji początkowej. W tym okresie rolę taką pełni nauczyciel, a powinien również i podręcznik.

Jakie cechy zatem powinien mieć podręcznik jako przyjaciel w edukacji dziecka? Przedstawiając funkcjonowanie takiego podręcznika, należy przyjąć podstawowe założenia:

1 Podręcznik realizuje najważniejsze zasady dla nauczania początkowego: konstruktywizm, teorie sfery najbliższego rozwoju Wygotskiego, wzmocnienie pozytywne jako warunek edukacji. Stwarza sytuacje dla indywidualnej, zróżnicowanej aktywności każdego dziecka, sytuacje dla doświadczeń społecznych i interakcji MIĘDZY DZIEĆMI, a nie tylko wypełnianymi kartkami i narzuconym przez dorosłych rodzajem aktywności typu: *podkreśl, połącz, otocz pętlą* – bez myślenia, odtwórzco.

2 Podręcznik jest współczesny w treści. Odnosi się do zainteresowań dzieci, wywołuje je, wskazując na tematy ze świata bliskiego dzieciom i te – najbardziej interesujące – z odległego, będące zwiastunem przyszłych treści w edukacji. Jego początkiem nie jest to, co w klasie pierwszej, później drugiej, ale spiralna struktura treści wynikająca z podstaw dziedzin nauki, m.in. fizyki, geografii, biologii, ale również z wartości niezbędnych do funkcjonowania we współczesnym świecie – takich jak KULTURA I TOLERANCJA – odnoszących się do globalnej perspektywy układu „Ja i świat...”, którego jesteśmy uczestnikami.

3 Podręcznik, jego treść zasadniczo powinna być sytuowana w znaczącym dla dziecka środowisku – rodzinie, klasie szkolnej, lokalnej społeczności. Jednakże przestrzeń edukacyjna, do której się odnosi, musi być również odległa, szeroka z wyraźnym miejscem dziecka. To, co powinno być wyróżniające, to miejsce w podręczniku na dziecięce KONTAKTY I AKTYWNOŚĆ interpersonalną. Umiejętności te zanikają we współczesnym towarzystwie mediów, „internetu na wszystko”. Brak czasu dorosłych na rozmowy z dzieckiem jako podstawowej formy komunikacji międzyludzkiej, nieintencjonalnie utożsamianej przez dorosłych z przesłuchaniem. Nie powinien podręcznik zamykać przestrzeni edukacyjnej do tego, co jest dziecku znane z codziennej obserwacji, demonstrując wielorakość sytuacji kontaktów międzyludzkich i możliwości, jakie dają.

4 Podręcznik powinien umożliwiać przez inspiracje warunki pełnej aktywności dziecka: aktywności fizycznej, poznawczej i emocjonalnej, dając przeżycie, wzruszenie i RADOŚĆ EDUKACJI. Na znaczenie pełności aktywnej edukacji zwracała szczególną uwagę w swych publikacjach prof. Anna Brzezińska, określając typy aktywności edukacyjnej jako:

- aktywność rzeczywistą, nie pozorowaną, a docenioną, wytwory zauważone, prezentowane, (a nie kolejne *narysujcie*, żeby tylko coś zrobić);

- aktywności różnorodnej – stereotypowe przedmioty, a inne funkcje i kreatywne wykorzystania;

- aktywności korzystającej ze WSZYSTKICH ZASOBÓW – aby nauczyć rozwiązywania problemów przez poszukiwanie, a nie tylko realizacji poleceń na powierzchniowym poziomie. W życiu dorosłego człowieka jest to cecha oceny jego sprawności i przydatności do wykonywanych zadań. Jako dziecko powinien tego doświadczyć i się nauczyć.

Pełna aktywność dziecka jako ucznia tworzy postawy gotowości do rozwiązywania problemów i podejmowania zadań w dorosłym życiu, w aktywności społecznej i zawodowej dorosłego człowieka.

5 Podręcznik jest jednak środkiem dydaktycznym. Uczy nauczyciel i podręcznik ma w przyjazny sposób to umożliwić. Ale nie zastąpi nauczyciela. Może być przyjacielem nauczyciela, pozwalając na indywidualne traktowanie uczniów, na dostosowanie zadań do poziomu umiejętności, możliwości i zainteresowań (a nie wypełnianie kartek z przygotowanymi zadaniami bez możliwości doboru ze względu na sytuację dydaktyczną). Służyć może inspiracji poszukiwań innych środków dydaktycznych, które nauczyciel powinien móc dobierać lub projektować, w zależności od potrzeb.

6 Podręcznik powinien odnosić się do podstawowych kompetencji kluczowych i je podkreślać: porozumiewania się, korzystania z zasobów wiedzy, rozwiązywania problemów, tolerancji. Są one udziałem człowieka przez całe życie i stanowią oś łączącą tradycyjny szkolny podział przedmiotowy z rzeczywistością, w której przyszło żyć współczesnym społeczeństwom.

7 Podręcznik jako przyjaciel dziecka powinien być lubiany. Przyjazny w formie, w treści i jako przedmiot, ciekawa książka. Bez natarczywości dydaktycznych (*podkreśl, pokoloruj, oblicz, oblicz, oblicz*, analiza tekstów tylko na poziomie konkretnym). Nie powinny się powtarzać zestawienia poleceń na kolejnym poziomie nauczania o tym samym stopniu trudności.

Jako przyjaciel podręcznik powinien **rozwijać się i rosnać** razem z dzieckiem. Otwartość zadań, które przed podręcznikiem są stawiane, oddaje znaczenie i ważność przyjaznej edukacji w życiu dziecka.

Nauczyciel to złożona praca rozmowa z Kenem Robinsonem

Wspaniali nauczyciele są często osobami, które otwierają przed nami drzwi. Dlatego mówię, że to bardzo złożona praca. Ludziom, którzy nigdy tego nie robili, wydaje się, że wystarczy wejść do klasy, wyłożyć temat, a na koniec dnia ocenić wypracowania. Oczywiście może to tak wyglądać, ale nie tak pracują wspaniali nauczyciele – mówi Ken Robinson, pisarz, mówca i światowej sławy lider w dziedzinie rozwoju kreatywności.

cja domowa sprawdziła się doskonale i znam takie, dla których się nie sprawdziła. Znam fantastyczne szkoły publiczne i znam takie, które nie robią dla dzieci nic dobrego.

Są dzieci, które wspaniale rozwinęły swój potencjał, nie otrzymując żadnego wykształcenia, jak na przykład pokazany w głośnym dokumencie „Alfabet” André Stern. Niektórzy postępują się jego przykładem, by argumentować, że szkoły w ogóle nie są dzieciom potrzebne. To bardzo niebezpieczne rozumowanie. Mam przyjemność znać zarówno André, jak i jego ojca Arno. Arno jest artystą i potrafił pobudzić wyobraźnię i zaangażowanie swojego syna w niezwykle sposób. Nie każde dziecko ma taką możliwość. Przy tak wielkiej skali, z jaką mamy do czynienia w przypadku edukacji, musimy starać się uczynić systemy publicznej edukacji jak najlepszymi.

W książce „Kreatywne szkoły” zaczynamy rozważania od tego, że dziś musimy przede wszystkim na nowo odpowiedzieć na pytanie, po co jest edukacja. Jaka jest więc twoja odpowiedź?

Moim zdaniem najważniejszym zadaniem edukacji jest pomóc dzieciom zrozumieć świat wokół nich oraz ich świat wewnętrzny. Żeby to osiągnąć, potrzebujemy przede wszystkim szerokiego programu nauczania oraz zróżnicowanych form kształcenia.

Wyodrębniam cztery najważniejsze cele edukacji: gospodarczy, społeczny, kulturowy i osobisty. Ten ostatni jest szczególnie ważny, bo kluczowe jest według mnie to, że wszyscy rodzą się z niezwykłymi talentami i z ogromnym potencjałem. To, czy je rozwinie i czy wykorzystamy ten potencjał, zależy przede wszystkim od warunków, w jakich jesteśmy kształceni.

Propaguję więc takie formy kształcenia, które są spersonalizowane i pomagają uczniom rozwinąć ich indywidualne zainteresowania i talenty, a także są bardziej dostosowane do warunków zewnętrznych. Dzieci wychowujące się w Los Angeles mogą mieć pewne wspólne problemy z tymi wychowującymi się w Gdań-

sku, ale mają też problemy właściwe tylko tym społecznościom, w których żyją, dlatego edukacja powinna także być dostosowana do konkretnej kultury, do lokalnych okoliczności, angażować lokalną społeczność i być jej częścią. Najważniejsze są więc według mnie dwie rzeczy: personalizacja edukacji i dostosowywanie jej do konkretnych okoliczności.

Czy można określić najistotniejsze cechy nauczyciela?

Zdecydowanie tak. Jedną z najważniejszych ról nauczycieli jest inspirowanie uczniów do nauki. Dzieci mają fantastyczną zdolność do uczenia się, ale jak na ironię, to właśnie proces nauczania zaczyna tę zdolność osłabiać.

Kiedy wspominam swoich nauczycieli, to byli między nimi tacy, którzy mieli w sobie coś niezwykle, niecodzienną osobowość i wielką pasję do swojego przedmiotu. Nie ma jednego, idealnego typu osobowości nauczyciela. Chodzi o płomień pasji do tego, czego uczą i o siłę, by przekazać to uczniom. Jest przecież wielu ludzi, którzy mają ogromną wiedzę z jakiegoś przedmiotu, ale nie potrafią jej przekazać – brakuje im pewnego rodzaju energii i entuzjazmu, by pobudzić ciekawość innych. Dlatego zawsze powtarzam, że w edukacji nie chodzi o uczenie przedmiotu, tylko o uczenie uczniów.

Po drugie: nauczyciel musi umieć wzbudzić szacunek. Nie da się uczyć, jeśli dzieci nie słuchają. To wielka sztuka, którą nauczyciele muszą opanować: by uczniowie ich słuchali dlatego, że są zainteresowani, a nie dlatego, że zostaną ukarani, jeśli nie będą uważali. Wspaniali nauczyciele często są także wspaniałymi mentorami, potrafią umocnić swoich podopiecznych. W książkach o żywiole opowiadam wiele historii osób, które odkryły swoje talenty dlatego, że nauczyciel coś w nich dostrzegł, dał możliwości, których inaczej by nie miały. Powiedział: „Możesz to zrobić”. Bardzo często nie znamy swoich talentów albo przyjmujemy je za oczywiste. Wspaniali nauczyciele są więc często osobami, które otwierają przed nami drzwi.

Fragmety wywiadu udzielonego Wydawnictwu Element – całość na www.elementarz.org/aktualnosci

W wielu krajach wdrażanie spersonalizowanego podejścia do edukacji, jakie rekomendujesz, opartego na szerokim programie i zróżnicowanych metodach nauczania, jest utrudniane przez obowiązek szkolny i związane z nim krajowe standaryzowane egzaminy. Czy zatem uważasz, że edukacja powinna być obowiązkowa?

Trzeba tu uważać, żeby postawić właściwe pytanie. W książce „Kreatywne szkoły” piszę o tym, że każdy z nas żyje w dwóch światach – zewnętrznym, który istnieje niezależnie od tego, czy my istniejemy, oraz w wewnętrznym – świecie naszych myśli, uczuć, doświadczeń i poglądów, który istnieje tylko dlatego, że my istniejemy.

Moim zdaniem najważniejsze jest to, żeby wszystkie dzieci miały szansę zgłębić oba te światy. Problem bardzo często tkwi w tym, że w wielu krajach systemy edukacji, promując intensywne współzawodnictwo i opierając się na wąskim podejściu do nauczania, nie zapewniają do tego odpowiednich warunków. W Stanach Zjednoczonych coraz więcej rodziców zabiera dzieci ze szkół i decyduje się na alternatywne metody nauczania, takie jak edukacja domowa czy kształcenie w różnego rodzaju społecznościach, aby dzieciom takie warunki zapewnić. Rozumiem takie postępowanie. Jednak optuję za tym, by wdrażać takie warunki we wszystkich szkołach.

Więc nie uważasz, że różnego rodzaju alternatywne formy kształcenia, które są dziś dostępne, są co do zasady lepsze niż edukacja publiczna?

Każda forma edukacji może być niezwykle efektywna i każda może być beznadziejna. Znam osoby, w przypadku których edu-

Z ekspertami o „Naszym Elementarzu”

– spotkanie w Poznaniu

Trzeciego marca bieżącego roku eksperci do spraw edukacji, współautorzy podręcznika, samorządowcy i rodzice spotkali się z w ramach „Debat na gorąco” organizowanych przez europosłankę Agnieszkę Kozłowską-Rajewicz, by ustalić scenariusz działań, dzięki którym nowy

podręcznik dla najmłodszych nie zostanie pominięty przez MEN.

– W „Naszym Elementarzu” kładliśmy nacisk na samodzielne rozwiązywanie problemów, a nie odtwarzanie wyuczonych formułek – mówiła Agata Ludwa jedna ze współauterek

podręcznika. Zwróciła też uwagę na skład klasy, która jest opisywana w „Naszym Elementarzu”: jest w niej m.in. mulatka czy dziewczynka na wózku. – To było bardzo wzruszające, gdy niepełnosprawne dzieci bardzo się cieszyły, że taka bohaterka jest w ich podręczniku.

NASZ ELEMENTARZ
NASZA SZKOŁA

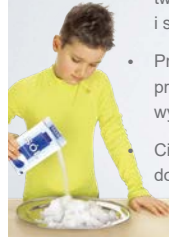

Po raz pierwszy w Polsce podręczniki zostały poddane tak dogłębnej konsultacji

- Konsultacje na etapie tworzenia (dydaktyczne, językowe, przyrodnicze, matematyczne, medyczne i inne).
- Konsultacje społeczne: każda z części była poddana ocenie przez co najmniej 2-3 miesiące. Każdy mógł zapoznać się z zawartością podręczników i zgłosić swoje uwagi. Wszystkie uwagi uzasadnione merytorycznie i dydaktycznie zostały uwzględnione.
- Recenzje rzeczoznawców MEN.

Nowoczesne nauczanie

- Autorki podręczników kładą nacisk na rozwój ciekawości poznawczej, umiejętności uczenia się, myślenia naukowego oraz współpracę w grupach. Polecenia i zadania uruchamiają twórcze myślenie, zachęcają do eksperymentowania i samodzielnego wnioskowania.
- Proponowane eksperymenty, doświadczenia, obserwacje przyrodnicze nie pokazują wyniku. Dzieci same muszą je wykonać, by zaobserwować i zrozumieć badane zjawisko. Ciekawe i nowoczesne zadania matematyczne inspirują do samodzielnego działania.

Podręczniki mają nowoczesną obudowę metodyczną i dydaktyczną

- 2 programy nauczania dla klas 1-3 szkoły podstawowej do wyboru.
- Przewodniki metodyczne (przykładowe scenariusze prowadzenia zajęć dydaktycznych, tygodniowe plany pracy, karty pracy).

Nowoczesne nauczanie

Podręczniki mają nowoczesną obudowę metodyczną i dydaktyczną

- Inspiracje plastyczne ze szczegółowymi instrukcjami.
- Inspiracje muzyczne z nagraniami piosenek, utworów do słuchania.

O nowym podręczniku „My i nasz Elementarz” rozmowa z Marią Lorek

Co zmieni się w Elementarzu?

„Nasz Elementarz” o zmienionym tytule „My i nasz Elementarz” został dostosowany do nowej podstawy programowej.

W swojej pierwszej wersji treści i poziom wymagań były w dużej mierze położone na pracę z dziećmi sześciolletnimi. Obecna wersja – zgodnie z reformą oświaty – skierowana jest głównie do dzieci siedmioletnich.

Seria składa się z 4 części. Każda część to 2 podręczniki. Jeden do kształcenia zintegrowanego (80 stron), drugi do matematyki (64 strony).

Jakie zmiany w kształceniu zintegrowanym?

Do przedszkoli wróciła nauka czytania, dlatego prezentowane w nowej wersji teksty są bardziej rozbudowane. Już w pierwszej części pojawiają się baśnie, opowiadania, wiersze, piosenki i teksty popularnonaukowe do słuchania lub samodzielnego czytania przez dzieci. W podręczniku znajdują się 3 poziomy trudności w zakresie czytania:

Pierwszy – teksty pisane dużą, czarną czcionką, oparte o dotychczas poznany zasób liter.

Drugi – teksty pisane dużą, zieloną czcionką, oparte o zasób liter poznanych w przedszkolu.

Trzeci – dłuższe teksty pisane małą czcionką wykorzystujące pełny zasób liter przeznaczony do słuchania lub czytania przez dzieci, które posiadały już tę umiejętność.

Klasa I to okres, kiedy dzieci uczą się pisać. Nauka pisania odbywa się na bazie kolejno wprowadzanych liter. W podręczniku wzorców wyrazów pisanych będzie zdecydowanie więcej niż w jego poprzedniej wersji.

W klasie pierwszej gości „Zaulek Słówek”, który w poprzedniej wersji pojawił się dopiero

w kl. II. Jego rola jest taka sama: obserwacja zjawisk językowych, zabawy słowem, zagadnienia ortograficzne i gramatyczne.

Edukacja społeczna i etyczna jest stałym elementem tekstów, zadań i proponowanych aktywności. W klasie I pojawia się stały cykl „Czytamy i rozmawiamy” przedstawiający różne sytuacje z życia dzieci, ich problemy, wartości.

Edukacja przyrodnicza w jak największym stopniu opiera się o badanie, dociekanie, eksperymentowanie. W podręczniku będzie więcej tekstów poświęconych zwierzętom, roślinom, przyrodzie nieożywionej i ochronie przyrody. Jak w poprzedniej wersji podkreślona jest edukacja przez sztukę.

Podobnie jak w kl. II i III na początku podręczników pojawia się spis treści z sugerowanymi cyklami tematycznymi.

Jakie zmiany w matematyce?

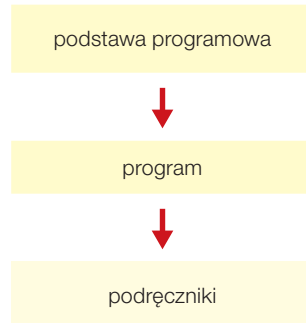
Matematyka została wydzielona w osobnym podręczniku. Zwiększone zostało tempo wprowadzania liczb we wszystkich aspektach liczbowych. W pierwszej części – jesiennej obejmującej miesiące IX – XI do liczby 7.

Zmodyfikowana została większość stron przez zwiększenie poziomu trudności. Wprowadzone zostały zadania „ze słoneczkiem”, które występują w klasie II i III.

W podręczniku pojawiły się też stałe, funkcjonujące w kl. II i III rozkładowki znane pod nazwą „Przystanek zadane” i „Powtórki przez pagórki”.

Na jakim programie opierają się podręczniki?

Przystępując do modyfikacji podręczników zastosowaliśmy zasadę:

Nauczyciele będą mogli skorzystać z programu autorstwa Marzeny Kędry. Jest to autorka, która w pierwszej edycji „Naszego Ele-

mentarza” napisała program „Doświadczenie świata”.

Czy do podręcznika „My i nasz elementarz” będą ćwiczenia?

Do podręczników zostały przygotowane ćwiczenia autorstwa Marty Buk-Cegiłko i Jadvigi Dejko. Ćwiczenia w bezpośredni sposób odnoszą się do treści kształcenia zintegrowanego i matematyki. Ponadto zaoferujemy dodatkową obudowę dydaktyczną np. zeszyty do kaligrafii.

Czy będzie można korzystać z dodatkowych materiałów wspomagających?

Przez 3 lata wdrażania rządowych podręczników powstała bardzo duża obudowa dydaktyczna. Zarówno ta zaproponowana przez Ministerstwo (generator kart pracy, multibooki, nagrania piosenek, inspiracje plastyczne, przewodniki metodyczne czy też adaptacje dla dzieci z niepełnosprawnościami).

Czy możemy liczyć na większą interaktywność podręczników z wykorzystaniem TIK?

Pracujemy nad całkowicie nowym podejściem do kwestii wykorzystania technologii w edukacji. W podręczniku „My i nasz Elementarz” chcemy pokazać, jak wykorzystując narzędzia, które są w tej chwili w każdym domu, jak laptop czy smartfon możemy nie tylko ułatwić naszym dzieciom zrozumienie niektórych pojęć czy zjawisk, ale również sprawić, że proces nauki będzie bardziej angażujący.

Gdzie można szukać informacji, wymieniać się poglądami, opiniami?

Elementarz ma swoją stronę: www.elementarz.org. Na tej stronie nauczyciel będzie mógł znaleźć wszystkie potrzebne do pracy z dziećmi materiały. Będą tam przykładowe scenariusze zajęć, karty pracy, piosenki. Rodzice znajdą tam artykuły pomagające zrozumieć proces edukacji i przyswajania wiedzy przez dzieci, aby mogli stworzyć optymalne warunki do ich rozwoju. Dzieci będą mogły skorzystać z interaktywnych wersji elementarza i zapoznać się z innymi edukacyjnymi narzędziami. Portal będzie cały czas rozbudowywany, rozwijając się równoległe do postępów dzieci w elementarzu szkolnym.

Matematyka jest wszędzie rozmowa z Agatą Ludwą

pracy z dzieckiem, usystematyzowania wiedzy w pracy częściowo szkolnej, częściowo domowej. Te ćwiczenia pomagają wyćwiczyć takie umiejętności, które w książce będą sygnalizowane, poruszane, ale tam, zakładam, że nie będzie bardzo wielu powtarzalnych ćwiczeń. Jest za dużo zagadnień, które ukazują z różnych stron, w różnych aspektach dane pojęcie matematyczne, czy daną umiejętność. Natomiast ćwiczenia bardziej mają na celu ugruntować to, czego już się dowiedzieliśmy.

Czy cieszysz się, że będzie My i nasz Elementarz?

Cieszę się. Przede wszystkim dlatego, że mnóstwo pomysłów z elementarza funkcjonowało w szkole. Mam kontakt z wieloma nauczycielkami, które chwalą sobie pracę z podręcznikami Marii Lorek. Lubią mieć możliwość pracy swobodnej, w oparciu o zamieszczone inspiracje. Na ogół podręczniki podają ściśle wytyczne, obligują nauczyciela do wielu zadań, nie pozostawiając czasu na pomysły nauczyciela i dzieci. Elementarz tę kreatywność działań zapewnia.

Znamy koncepcję nowego podręcznika. Czy to dobrze, że oddzielono treści zintegrowane od matematyki?

Myślę, że przede wszystkim trzeba posłuchać tego, co mówią nauczyciele i w jaki sposób się odnosili do Naszego Elementarza. Część nauczycieli wierzy w skuteczność nauczania zintegrowanego, jednak było sporo głosów za wydzieleniem matematyki. Mnie, jako matematykowi, bliższe jest to drugie podejście. Uważam, że wówczas pojawi się duże pole na aktywne działania matematyczne, które nie będą musiały być zobligowane tym, co aktualnie dzieje się na pozostałych zajęciach. Nauczyciele zresztą często i chętnie z tych powodów wydziałają matematykę na początku zajęć, więc to nowe myślenie o elementarzu podzielonym na część zintegrowaną i matematyczną będzie nauczycielom odpowiadać.

Czy uważasz, że do nowego elementarza powinny być ćwiczenia?

Pewnie wielu nauczycieli nie potrzebuje ćwiczeń i chętnie stosuje własne pomysły. Natomiast zakładam, że ćwiczenia powinny się ukazać i ukazać się ze względu na potrzebę

A jak Ci się podoba, ta oddolna inicjatywa związana z tym, że w wydanie są zaangażowane organizacje pozarządowe. Stowarzyszenie „Łejery” z Poznania, Fundacja „Elementarz” oraz SNEP z Katowic. Bo tak naprawdę to od nich się zaczęła cała akcja.

Myślę, że powinniśmy robić to co umiemy jeszcze mocniej i starać się poszerzać dobre działania na wiele obszarów. Stowarzyszenie „Łejery”, Fundacja „Elementarz”, SNEP mają swoje wszechstronne działania i w zasadzie wydanie elementarza jest jedną z jego form. Uważam, że sprawa tego podręcznika powinna dotyczyć wszystkich, ponieważ on powstał jako pewien bardzo szeroko konsultowany projekt i takiego przypadku wcześniej i później nie mieliśmy, żeby aż tak mocno konsultować podręcznik szkolny. Wywołał wiele dyskusji, wiele emocji, ale też wiele z tych uwag zostało przyjętych przez autorów i wprowadzonych. Bo to, co zazwyczaj się kojarzy z elementarzem, to sam początek, czyli pokazanie pierwszej wersji. To co ostatecznie trafiło do uczniów, do nauczycieli, do szkół to wersja po wielu korektach, uzupełnieniach, tak że mijamy to na uwadze. Trzeba powiedzieć, że cała armia profesjonalistów współpracowała przy jego tworzeniu: konsultanci, recenzenci i nauczyciele, którzy przysyłali swoje uwagi, czy omawiali je z nami jako autorami, czy z redakcją, więc byłoby szkoda, gdyby tak duży projekt, który kosztował nie tylko nas podatników duże pieniądze, ale także sama energia, która wokół tego była, miałaby zostać zmarnotrawiona.

Maria Lorek, która jest autorem i niekwestionowanym autorytetem związanym z edukacją wczesnoszkolną, stworzyła do tej pory mnóstwo podręczników, pu-

blikacji dla nauczycieli. Powiedz mi, jak ci się pracowało z autorką?

Marysia zaprosiła mnie do tego projektu. Nadal mnie zaprasza do współpracy. Jest to wyróżnienie i z mojej strony wdzięczność, bo tak jak powiedziałeś, ona jest niekwestionowanym autorytetem podręcznika dla edukacji wczesnoszkolnej, jest to postać niezwykle szanowana za dotychczasowe dokonania. Z drugiej strony ma olbrzymie doświadczenia i zmysł pedagogiczny. Natomiast moim wkładem jest myślenie matematyczne i chęć podzielenie się tym z najmłodszymi. To jest możliwe. Przeciwna jestem takiemu myśleniu, niestety powszechnemu, że w edukacji wczesnoszkolnej trzeba nauczyć liczyć i to wszystko. Dzieci na tym etapie są w stanie zauważyć prawidłowości, schematy, struktury, które występują w matematyce. Są gotowe na to, żeby odkrywać, żeby bawić się matematyką, żeby się nią cieszyć. Myślę, że zajęcia z edukacji zintegrowanej mogą i powinny być odkrywcze. Zajęcia matematyczne nie powinny przypominać żmudnych ćwiczeń, treningu nad wieloma słupkami, zadaniami, gdzie odtwórcza praca towarzyszy uczniowi, gdzie od samego początku, od pierwszej klasy mało jest elementów, które mogą zainteresować, gdy jest pewna powtarzalność, przewidywalność, rutyna i mało twórczego myślenia. Chciałabym bardzo, aby z tych wspólnych działań z Marysią propozycje zajęć z dziećmi były ciekawe, twórcze i inspirujące, żeby dzieci lubiły szkołę a tu matematykę. Matematyka nie jest osobną dziedziną, wyalienowaną poza życie. Ktoś mądry kiedyś powiedział, że matematyka jest wszechobecna, niewidzialną częścią naszej kultury i myślenie matematyczne przydaje się każdemu z nas. Umiejętność analizowania, syntetyzowania, wyciągania wniosków, logicznego myślenia w wielu kierunkach przyda się każdemu. Matematyka powinna mieć miejsce w myśleniu o twórczej edukacji. Wspólnie z Marysią w ciekawy sposób poprowadziłyśmy podręczniki do drugiej i trzeciej klasy. Mam nadzieję, że podręcznik do klasy pierwszej będzie kolejnym, dobrym efektem naszej współpracy.

Dziękuję za rozmowę.

Z Agatą Ludwą (współautorką podręczników do klas I-III) rozmawiał Andrzej Jabłoński.
Pełna rozmowa na stronie www.elementarz.org

Na szlakach kreatywności – nowy program nauczania dla klas I-III

Podstawa programowa, którą nauczyciel konkretyzuje w postaci programu nauczania, tworzonego samodzielnie lub wybranego, stanowi punkt wyjścia do programowania procesu dydaktycznego i wychowawczego. Materiał zamieszczony w programie stanowi wskazania do pracy dla nauczyciela I etapu kształcenia. Staralam się, aby program nie ograniczał własnej inwencji i pomysłowości nauczyciela, ale inspirował go do podejmowania innowacyjnych działań.

Program *Na szlaku kreatywności* wynika z pragnienia budowania lepszej edukacji, która w świecie komunikacyjnych i technologicznych zmian będzie eksponowała wartości, takie jak: kreatywność, zaufanie i współpraca. Program jest próbą znalezienia alternatywy dla edukacji transmisyjnej. Moja koncepcja odchodzi od sformalizowanego modelu kształcenia na rzecz nauki zorganizowanej tak, aby była ona źródłem głębokich przeżyć i inspiracji

Program nauczania składa się z 5 komplementarnych części:

- Psychopedagogiczne podstawy programu.
- Cele ogólne i szczegółowe.
- Treści kształcenia i oczekiwane osiągnięcia uczniów.
- Sposoby osiągania celów ogólnych i szczegółowych.
- Ocenianie i metody sprawdzania osiągnięć ucznia.

W programie *Na szlaku kreatywności* ukażalam różnorodne metody, techniki i środki dydaktyczne służące działalności eksploracyjnej uczniów na pierwszym etapie kształcenia. W niniejszym programie – uwzględniającym najnowsze badania z zakresu neurodydaktyki

– przedstawiłam także wieloaspektowy proces uczenia najmłodszych uczniów, który powinien korespondować z naturalnym rozwojem osobowości dziecka.

Koncepcja opiera się na sześciu filarach:

- filozofii pedagogicznej C. Freineta, która jest źródłem niewyczerpanych inspiracji;
- tezach dydaktyki konstruktywistycznej;
- indywidualizacji i personalizacji pracy z dzieckiem;
- koncepcji polskich pedagogów (m.in. Anny Izabeli Brzezińskiej i Doroty Klus-Stańskiej);
- tworzeniu środowiska edukacyjnego, w którym dziecko odkrywa świat, poznaje i zaczyna rozumieć własne uczenie się;
- dialogu wszystkich podmiotów procesu edukacyjnego, czyli rodziców, dzieci, nauczycieli, środowiska lokalnego.

Osnowę koncepcji stanowi głęboko humanistyczna filozofia pedagogiki C. Freineta, która jest nadal aktualna i doskonale odzwierciedla dylematy edukacji współczesnej. Koncepcja Freineta stanowi istotne źródło inspiracji dla obecnych pedagogów, gdyż dotyka najważniejszych dylematów współczesnej edukacji i pobudza do namysłu nad aktywnymi i twórczymi sposobami wychodzenia im naprzeciw.

Założeniem konstrukcyjnym niniejszego programu jest również osiągnięcie harmonii i równowagi między:

- naturalnymi i autentycznymi potrzebami dziecka a wymaganiami edukacyjnymi z konkretnych przedmiotów;
- potrzebami jednostki i społeczeństwa;
- zadaniami kształcenia powszechnego a przystosowaniem ich do danych uczniów;
- poszerzaniem i pogłębianiem treści nauczania;
- treściami tradycyjnymi a nowoczesnymi;
- zadaniami a różnymi stylami uczenia się grup uczniowskich;
- metodami nauczania a sytuacjami dydaktycznymi;
- pracą a zabawą;
- wpływami edukacyjnymi społeczności i szkoły.

Program *Na szlaku kreatywności* skoncentrowany jest na kreowaniu przez nauczycieli – refleksyjnych praktyków, sytuacji dydaktycznych sprzyjających procesowi uczenia się młodszych uczniów poprzez własną, wielostronną aktywność oraz przygotowanie dzieci do życia

w zmieniającej się rzeczywistości. Proponuję osadzenie kształcenia na eksperymentowaniu, poszukiwaniach ukierunkowanych pomysłami uczniów, podejmowaniu atrakcyjnych dla nich problemów oraz tworzeniu uczniowskich modeli i hipotez. Prezentowana koncepcja zaleca holistyczny sposób zajmowania się zagadnieniami wiążącymi się z codziennym życiem młodych ludzi (z uwzględnieniem wstępnego zasobu ich wiedzy i doświadczeń).

W założeniach program uwzględni szeroko ujęty konstruktywizm – od teorii do kreowania środowiska edukacyjnego, próbuje zwrócić uwagę na to, iż program nauczania winien służyć zaspokajaniu i stymulowaniu ciekawości poznawczej uczniów, podejmowaniu przez dzieci w młodszym wieku szkolnym trudu zrozumienia otaczającego świata i określeniu reguł zachowania się w tym świecie. Konstruktywistyczne kształcenie zasadniczo zmienia relacje w układzie uczeń – nauczyciel. Zadaniem pedagoga jest pełnienie funkcji organizatora pracy dzieci, animatora ożywiającego życie wewnętrzne klasy, tak aby każdemu uczniowi zapewnić indywidualną „drogę” rozwoju.

Program stawia na potrzebę wyposażenia młodszych uczniów w umiejętności złożone – niezbędne w dynamicznie zachodzących

przemianach cywilizacyjnych, zmuszających jednostkę do podejmowania permanentnej pracy na rzecz własnego rozwoju. Chodzi tu m.in. o umiejętność uczenia się, planowanie, organizowanie i ocenianie własnego działania, sprawną komunikację oraz współdziałanie w zespole.

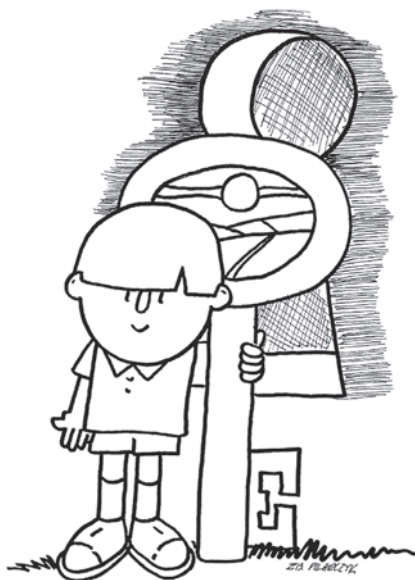
Kształtowanie się stosunku jednostki do własnych predyspozycji i do otaczającej rzeczywistości w dużej mierze jest uzależnione od wartości podejmowanych działań edukacyjnych w różnych przestrzeniach życia. Ponadto zwracam uwagę na konteksty wspomagające pracę nauczyciela, dające uczniowi pole do samodzielnego uczenia się, tj. interaktywność, wkomponowanie w otoczenie strategii edukacyjnych, elementy pracy laboratoryjnej i zespołowej, środowisko uczenia i środowisko miejsca.

W programie wyszczególniono również cele ogólne i szczegółowe.

Cele ogólne bezpośrednio wynikają z *Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych* i odnoszą się do organizowania aktywności w szkole dzieciom w młodszym wieku szkolnym.

Cele szczegółowe kształcenia i wychowania wynikają z „kompetencji kluczowych w uczeniu się przez całe życie – europejskie ramy odniesienia”, ogólnych celów kształcenia i zadań edukacyjnych zapisanych w *Podstawie programowej* i są przewidziane do osiągnięcia w czasie trzyletniego etapu kształcenia. „Kompetencje kluczowe w procesie uczenia się przez całe życie” to połączenie wiedzy, umiejętności i postaw odpowiednich do sytuacji. Są one szczególnie niezbędne do samorealizacji i rozwoju osobistego, integracji społecznej, bycia aktywnym obywatelem. Znajdują one również swoje odzwierciedlenie w zapisach Podstawy programowej.

Szczegółowo wyraziłam, jakich osiągnięć oczekuje się od uczniów w zakresie treści poszczególnych obszarów edukacji wynikających z nowej podstawy programowej, jak i tych, które poza nią wykraczają. Poszczególnym klasom przyporządkowałam osiągnięcia uczniów, uwzględniając zakres treści nauczania wynikający i wykraczający poza podstawę programową z zaznaczeniem, że decyzję w tej kwestii pozostawia się nauczycielowi. Jest to zgodne z nową podstawą programową, wskazującą na osiągnięcia uczniów po klasie III. Uznałam, że ten sposób będzie czytelny i pomocny dla osób – dla których program ma być „drogą” umożliwiającą uczniom konstruowanie wiedzy i nabywanie umiejętności życiowych. Droga,

która, aby ją bezpiecznie przewędrować razem z uczniami, winna być jednak w miarę widoczna, co wcale nie oznacza, że prosta do pokonania. Te osoby – przewodnicy po drogach (szlakach) – to nauczyciele klas początkowych o różnym stażu pedagogicznym i stopniu awansu zawodowego, a także poziomie kompetencji zawodowych i odmiennych cechach osobowościowych. Wśród nich są zarówno ci – „na starcie”, rozpoczynający pracę w zawodzie, którzy, nawet jeśli cechują się postawą kreatywną i innowacyjną – to potrzebują wsparcia i tego oczekują, jak i ci – dyplomowani, z wieloletnim stażem, wysokim poziomem kompetencji pedagogicznych,

stale poszukujący ciekawych miejsc na szlaku, który może rozbudzić ciekawość poznawczą uczniów.

W części dotyczącej sposobów osiągania celów ogólnych i szczegółowych zwracam uwagę na organizację procesu nauczania – uczenia się. Podkreślam potrzebę stosowania w pracy dydaktyczno-wychowawczej różnorodnych metod i technik, szczególnie tych wielostronnie aktywizujących uczniów oraz służących synchronizacji pracy obu półkul mózgowych. Odnoszę się także do technik nauczania C. Freineta oraz ukazuję, jak do procesu kształcenia włączyć projekt edukacyjny. Wiele miejsca poświęcam indywidualizacji i personalizacji procesu kształcenia, w tym pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ze szczególnym uwzględnieniem ucznia zdolnego, wyborowi zadań o różnym stopniu trudności i zakresie tematycznym, a także indywidualizowaniu pracy z uczniem w zakresie kształtowania umiejętności czytania.

Zwracam także uwagę na formy organizacyjne pracy uczniów oraz metody koncentrujące się na dziecku i jego uczeniu się w zakresie czytania, sposobów wspomagania aktywności językowej, samodzielnego dochodzenia do wiedzy w edukacji przyrodniczej, a także na metody służące matematycznemu myśleniu.

Drogi Nauczycielu, zachęcam Cię do analizy i pracy z programem nauczania. Mam nadzieję, że jego praktyczna realizacja przyniesie Tobie i Twoim uczniom wiele satysfakcji i uczyni szkołę lepszym „kawałkiem świata”.

Z jakich części będzie się składał podręcznik *My i nasz Elementarz*?

My i nasz Elementarz to cykl, który promuje aktywność dzieci samodzielnie, w parach i grupach. To nauka przez poszukiwanie, badanie, dociekanie, eksperymentowanie. To radość z działania i zdobywania wiedzy. To edukacja wyobraźni i z wyobraźnią.

Podręcznik dostosowany do nowej podstawy programowej.

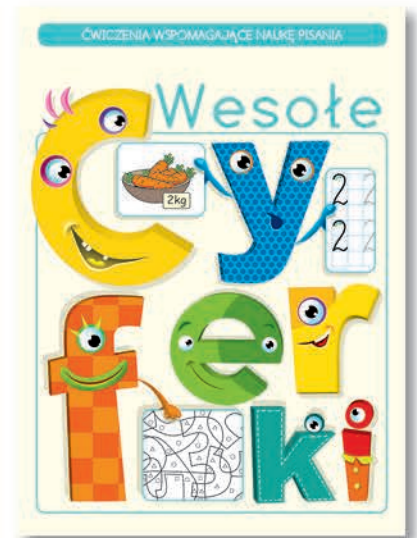
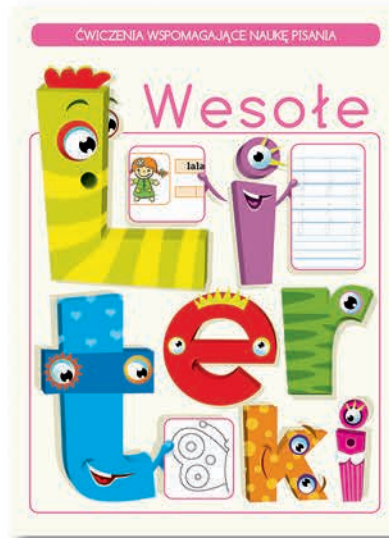
Zestaw publikacji w ramach dotacji MEN

Z jakich ćwiczeń będzie można skorzystać?

Dodatkowe materiały wspomagające

Materiały dla nauczycieli

Przykładowe strony z podręcznika i zeszytów ćwiczeń

- INDYWIDUALIZACJA
- STOPNIOWANIE TRUDNOŚCI

Adaptacja rozkładówki z Naszego Elementarza

Teksty na bazie wprowadzonych liter, które dzieci uczą się pisać.

Teksty do słuchania lub czytania przez dzieci, które posiadły tę umiejętność. Są to opowiadania, wiersze, baśnie, teksty popularnonaukowe rozwijające kompetencje ucznia.

SPIS TREŚCI

karol, miska, motek

Kto to? To Mlekokot. Kotek Toli i Tomka.

Kotek ma sen. To sen o lwie, tygrysie i pumie. Lwy, tygrysy i pumy to wielkie koty. Mlekokot to mały kot.

tygrysy, lwy, pumy

1. O czym sni mały kotek?
2. Co wiecie o kotach? Czego jeszcze chcecie się o nich dowiedzieć?
3. Jak należy się opiekować zwierzętami domowymi?

46 K, Y JAK KOT I KOTY 47

Teksty na bazie liter poznanych w przedszkolu.

Nowe strony z podręcznika My i nasz Elementarz i ćwiczeń

Koty w naszych rodzinach

Kłopotek, kot Darka

Gdy miałem 3 lata, bardzo chciałem mieć kota. Rodzice cały czas powtarzali, że kot w domu to kłopot. – To ja poproszę o małego kotka, będzie mały kłopotek. I ponoć te słowa przekonały mamę i tatę, że mamy kota. Czy wiecie jak ma na imię? Kłopotek. Dziś ma już 4 lata i nie sprawia żadnego kłopotu.

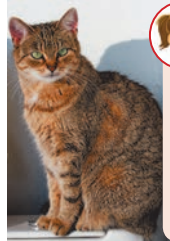
Mlekokot, kotek Tomka

Jeden z tych kotków to Mlekokot. Dziś jeszcze mieszka w schronisku, ale niebawem będzie naszym domownikiem. Chciałem zabrać go już teraz, ale pani weterynarz powiedziała, że najlepiej jak przez trzy pierwsze miesiące małe kociaki są przy mamie. Dała nam też kilka wskazówek, jak opiekować się małym kotem. Musimy mu kupić kuwetę, żwirek, miski, zapas kocięgo jedzenia i koszyk do spania.

Trajkotka, kotka Leny

Moja kotka ma na imię Trajkotka. Kiedyś wspięła się na sam szczyt wysokiego dębu, który rośnie na naszym podwórku. Tata próbował ją ściągnąć, ale nie dał rady. Musieliśmy wezwać strażaków. Pan strażak, który też jest miłośnikiem kotów, wyjaśnił nam, że zejście na ziemię stanowi dla nich problem. Koty mają haczykowane pazurki wygięte tylko w jedną stronę.

Ibis – kotka Joli

Nasza rodzina uwielbia koty. Mamy wiele książek na ich temat. Babcia godzinami może opowiadać o ich zwyczajach. Najczęściej o naszej Ibis. Czy wiecie na przykład, że kot potrafi wydać z siebie około 100 różnych dźwięków, a pies tylko około 10? Albo, że każdy koci nos ma swój wyjątkowy wzór, tak jak ludzki odcisk palca?

1. Jak nazywają się koty dzieci?
2. W jaki sposób należy się opiekować kotami?
3. Jeśli masz kota, sprawdź, ile ma „poduszek” na łapkach.
4. Koty często są bohaterami książek lub filmów. Przygotujcie spis sławnych kotów. Wypożyczcie w bibliotece książki.
5. Jeśli macie w domu kota, opowiedzcie o nim. Jak wygląda? Co lubi robić?

Inspiracje do aktywności

K k Kk kot Kamil

1. Podziel nazwy wyrazów na głoski. Zaznacz niebieskim kolorem miejsce głoski „k”.

2. Napisz według wzoru.

3. Dokończ zdanie.
Kot Joli i Tomka to

4. Napisz litery według wzoru.
Y y

5. Przeczytaj, przepisz i podaj każde zdanie z odpowiednim obrazkiem.

To kot.

To koty.

6. Otocz piętą obrazki, w nazwach których słychać głoskę „y”.

7. Wkwasz obrazek, który jest rozwiązaniem rebusu. Wymów głośno utworzone słowo sylabami i wyklaszczaj je rytmicznie.

56 Tydzień 7. W domu 57

Kocie ciekawostki
Kotek Mlekokot ma mleko i motek.

1. Opowiedz, co widzisz na obrazku. Porozmawiaj o tym, jak należy opiekować się kotkiem.

2. Czerwony piętą otocz koty domowe, a zieloną – koty dziko żyjące.

3. Jak nazywają się dzikie koty? Wymów głośno ich nazwy. Kółce zawierają głoskę „y”?

4. Ile lat mają te koty?

5. Dokończ zdanie.

Bury kot dostał na swoje pierwsze urodziny nową miseczkę na mleko. Ile lat ma bury kot?

Czarny kot jest starszy od burego o jeden rok. Ile lat ma czarny kot?

Rudy kot ma tyle samo lat co bury. Ile lat ma rudy kot?

Pokończaj koty zgodnie z opisem. Dorysuj obok każdego tyle piątek, ile ma lat.

58 Rozmawiamy 59

Strony w ćwiczeniach wprowadzające i utrwalające wprowadzoną literę

<h1>IL</h1>		<p>lalka</p>	<p>Lubimy się bawić</p> <p>To ja. Mam 7 lat, ciemne włosy, a na nosie okulary. Mój kolega to Karol. I ja i Karol lubimy zabawy klockami, autkami, samolotami i lalkami. Te lalki robi moja babcia. Wykonuje je z materiału i nici. To jej hobby. Karol zostanie pilotem. Tomek to taki mały konstruktor. Dla mnie z kartonów zrobił domek dla lalek. Moje ulubione lalki to Ola, Ala, Lola i Olo.</p>
<p>Lena</p> <p>okulary</p> <p>krokodyl</p>			
<p>• Sami robimy zabawki.</p>			<ol style="list-style-type: none"> 1. Opowiedzcie, co robią dzieci w kąciku zabawek. 2. O czym rozmawiałyby zabawki, gdyby umiały mówić? 3. Jakie zainteresowania ma Lena, Tomek i babcia Leny? Co was interesuje? 4. Dowiedzcie się, jakimi zabawkami bawili się wasi rodzice i dziadkowie. <p>Ola Ala Lola Olo</p>

22

23

<p>Henryk Sienkiewicz</p> <h2>Bajka</h2> <p>Za górami, za morzami, w dalekiej krainie czarów, przy kolebce małej księżniczki zebrały się dobre wróżki ze swoją królową na czele. I gdy, otoczywszy księżniczkę, patrzyły na uśpioną twarzyczkę dziewczyny, królowa ich rzekła:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niechaj każda z was obdarzy ją jakim cennym darem wedle swej możliwości i chęci! Na to pierwsza wróżka, pochylając się nad uśpioną, wypowiedziała następujące słowa: - Ja daję ci czar piękności i mocą swoją sprawię, że że kto ujrzy twarz twoją, pomyśli, iż ujrzał cudny kwiat wiosenny. - Ja - rzekła druga - dam ci oczy przezrocze i głębokie jak toń wodna - Ja dam ci powiewną i wysmukłą postać młodej palmy - ozwała się trzecia. - A ja - mówiła czwarta - dam ci wielki skarb złoty, dotychczas w ziemi ukryty. <p>Królowa zamyśliła się przez chwilę, po czym, zwróciwszy się do wróżek, tak zaczęła mówić:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Piękność ludzi i kwiatów więdnie. Uroczę oczy gasną wraz z młodością, a i w młodości często zaćmiewają się iza bezmi. Wicher łamie palmy, a wiatr pochyla wysmukłe postaci. Złota kto nie rozdziela między ludźmi, ten budzi ich ich nienawiść, a kto je rozdzieli, temu pusta zostaje w skrzyni. Przeto nietrwale są wasze dary. - Cóż jest trwałego w człowieku? I czymże ty ją obdarzysz, o królowo nasza? - pytały wróżki. <p>A na to królowa:</p>	<p>- Ja jej dam dobroć. Słońce jest wspaniałe i jasne, ale gdyby nie ogrzewało ziemi, byłoby tylko martwo świecąca bryła. Dobroć serca jest tym, czym ciepło słońca: ona daje życie. Piękność bez dobroci jest jak kwiat bez woni albo jak świątynia bez bóstwa. Oczy mogą podziwiać taką świątynię, ale dusza nie nie znajdzie w niej ukojenia. Bogactwo bez dobroci jest piastunką samolubstwa. Nawet miłość bez dobroci jest tylko ogniem, który pali i niszczy. Wiedźcie, że dary mijają, a dobroć trwa; jest ona jak źródło, z którego im więcej wody wyczerpiesz, tym więcej ci jej napłynie. Więc dobroć - to jedyny skarb niewyczerpany.</p> <p>To rzekłszy królowa wróżek pochyliła się nad śpiącą dziewczyną i dotknąwszy rękami jej serca, rzekła:</p> <p>- Bądź dobrą.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jakie postaci występują w tej bajce? 2. Co małej księżniczce życzyła każda z wróżek? Które z życzeń uważacie za ważne? Dlaczego? 3. Czego wy życzylibyście księżniczce? Zainscenizujcie taką sytuację. 4. Porozmawiajcie o tym, co to znaczy być dobrym.
---	---

16

BAJKA

17

Powyższe przykładowe strony pokazują zmiany w stosunku do Naszego Elementarza. Kierunek tych zmian to:

- Propozycje na poziomie dzieci siedmioletnich.
- Dostosowanie do nowej podstawy programowej.
- Uwzględnienie badań oraz opinii nauczycieli po trzech latach funkcjonowania Naszego Elementarza.

Adaptacja rozkładówki z Naszego Elementarza

1. Na jaki kolor pomalowany jest kciuk?
 2. Pomalujcie palce wskazujące dowolną farbą i odcisnijcie je na kartce. Korzystając z lupy, porównajcie w parach swoje linie papilarne. Co zauważacie?
 3. Namalujcie farbami obrazek. Użyjcie palców zamiast pędzelka.
 4. Z jakim zmysłem kojarzy się wam dłoń?

5. Przyjrzyjcie się zdjęciom i powiedzcie, co robi Ola. Jakimi zmysłami się posługuje?

6. Jak można pogrupować te zdjęcia? Nazwijcie każdą z grup. Z jakimi zmysłami kojarzy się wam każda grupa?

	1	2	3	4	5
A					
B					
C					

7. A polu A1 znajduje się bez, a w polu B3 – lilia. Co jest w polu A3? W którym polu jest pomarańcza? Pobawcie się w parach w odszukiwanie, w których polach znajdują się poszczególne zdjęcia.

8. Jakie liczby mogły się ukryć pod karteczkami ze znakiem zapytania?

5 - 3 = ? 2 + 1 + 2 = ? 5 = ? + ?

42
43

Nowe strony z podręcznika My i nasz Elementarz i ćwiczeń

5 ●●●●● ○○○○○

5 *Pięć żółwi poszło na spacer i w żółwym tempie pokonują trasę.*

1. Pokoloruj piętego żółwia od prawej strony i piętego od strony lewej.

2. Która z kolei roślina jest pokolorowana? Pokoloruj pozostałe rośliny i doniczki.

3. Pisz po śladzie.

4. Dokończ pisanie.

5. Dorysuj brakujące koraliki tak, aby było ich po 5.

6. Narysuj tyle owoców lub warzyw, ile wskazuje liczba.

7. Na rysunku są dwie dłonie: prawa i lewa. Ponumeruj palce prawej dłoni. Spójrz na palce lewej dłoni i powiedz, który z nich jest pomalowany farbą czerwoną, niebieską, zieloną.

Na lewej dłoni otocz pętlą palec serdeczny, a na prawej wskazujący.

8. Pomaluj farbą plakatową swój kciuk i odcisnij go w ramce. Przyjrzyj się odcisniętym liniom. **To są linie papilarne – tylko twoje.** Jeśli potrafisz, napisz swoje imię obok odcisku.

8 *Nasz elementarz, s. 8-9*
9 *Nasz elementarz, s. 8-9*

1. Przyjrzyjcie się obrazkom. Ile przedmiotów znajduje się w piórniku Natalki?

- Ile jest i ?
- Ile jest i ?
- Ile jest i ?
- Do którego pytania pasuje działanie $3+1=?$
- O ile jest więcej niż ?
- O ile jest więcej niż ?
- Do którego pytania pasuje działanie $3-1=?$

2. Kto ma rację?

3. Natalka wyjęła z piórnika pisaki. Ile przedmiotów zostało w piórniku?

Dodawanie i odejmowanie w zakresie 5

1. Przekreśl działania, których wynikiem nie jest liczba 5.

$5-2$ $4+1$ $3+2$ $5-1$
 $2+3$ $3-2$ $3+1$
 $4-2$ $2+2$

2. Odgadnij ukryte liczby. Oblicz ostatni wynik.

+ = 4 + = 4
 + = 5 + + =

3. Wykonaj obliczenia. Możesz pomóc sobie, skreślając kółka.

$5-3 = \square$ $4-2 = \square$
 $4-1 = \square$ $5-4 = \square$
 $3-2 = \square$ $5-2 = \square$

4. Oblicz i pokoloruj pola:

- z wynikiem 5 – kredką
- z wynikiem 4 – kredką
- a z wynikiem 3 – kredką

Pomyśl, gdzie można wykorzystać taki wzór.

3+2	4-1	5-1	1+4
1+3	5	2+1	
5-2		3+1	
4+1	2+2	1+2	2+3

Matematyczne zabawy

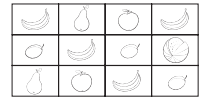
1. Przygotuj liczy w kolorach i ułóż z nich kolorowy dywanik. Zapisać w odniesieniach odpowiednie liczby.

$5 = \square + \square$ lub $5 = \square + \square$
 $5 = \square + \square$ lub $5 = \square + \square$
 $5 = \square + \square + \square$ lub $5 = \square + \square + \square$
 $5 = \square + \square + \square$ lub $5 = \square + \square + \square$

2. Połącz woreczek monet z odpowiednią liczbą.

3. Suma liczb w każdym rzędzie wynosi 5. Jaka liczba ukryta jest pod gwiazdką?

4. Odeznaj i pokoloruj owoc, który znajduje się z lewej strony jabłka narysowanego pod bananem.

Połącz owoc i uzupełnij zdanie rysunkami:

W tabelce najwięcej jest a najmniej .

5. Do połączonych kółek wpisz liczby tak, aby ich suma wynosiła 5.

6. Zachełwij stanyę wyprawy liczb do pierwszych piramidki. Wpisz brakujące liczby w kolejnych piramidkach zgodnie z odkrytą zasadą.

7. Dokończ kolorowanie szalików.

Liczby od 0 do 5

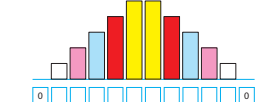
1. Połącz listki liściowe – od najmniejszej liczby do największej.

Zapisać je w takiej samej kolejności.

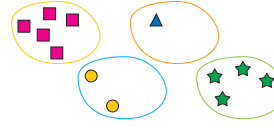
2. Podpisz schodki ulotzone z „liczb w kolorach”. Ukłó podobne schodki ze swoich pasków lub klocków liczbowych.

3. Za pomocą nitki (pasek/kłosek/siebecki) zaznacz na linii kolejne punkty. Postępuj według wzoru.

1. Dorysuj tyle, aby w każdym zbiorze było po 6 elementów.

2. Pisz po śladzie.

3. Dokończ pisanie.

4. Napisz kolejne liczby.

5. Na kolorowych schodkach stanęły dzieci. Odpowiedz na pytania i pokoloruj schodki Kubę.

- a) Kto stoi na trzecim schodku?
- b) Na którym z kolei schodka stoi Lena?
- c) Za kim stoi Ala?
- d) Kto stoi na schodku niebieskim?
- e) Na którym schodku stanął Wojtek?
- f) A Kuba stoi na schodku czerwonym. Który to kłosek z kole?

6. Na klasowym kiermaszu Jacek kupił maskotkę za 6 złotych. Jakimi monetami mógł zapłacić?

Dopełnianie do 6

1. Uzupełnij zapisy działań pod klockami domina.

$6+1=$ $6+1=$ $6+1=$
 $6+1=$ $6+1=$ $6+1=$

2. Narysuj elementy w zbiorach i uzupełnij działania.

$6+2=$ $6+2=$
 $6+1=$ $6+1=$

3. Dorysuj i pokoloruj brakujące elementy zbiorów.

$6+0=$

4. Pokoloruj paski liczbowe w dywaniku liczby 6 i napisz działania.

$6+1=$ $6+1=$
 $6+1=$ $6+1=$
 $6+1=$ $6+1=$

Co się zmienia w matematyce?

- Odrębny podręcznik – 4 części liczące po 64 strony
- Szybsze poznawanie liczb – w części pierwszej liczby od 1 do 7

Komu piosenkę, komu piosenkę, a komu teatr?

wywiad z Jerzym Hamerskim

– Dlaczego w edukacji ważne jest wychowywanie poprzez sztukę?

Wychowanie oparte na obcowaniu ze sztuką, wszelkimi działaniami artystycznymi, plastycznymi, muzycznymi czy teatralnymi, z pięknem poezji to najprostszy sposób na głębokie poznanie siebie, drugiego człowieka i otaczającego nas świata. Sztuka budowała cywilizację, dzięki niej jesteśmy, kim jesteśmy. Wśród niej szczególnie miejsce ma muzyka. Zapewne najstarsza sztuka człowieka, inspirowuje nas, uwrażliwia na piękno, rozwija i kieruje nasz umysł ku wyższym rzeczom. Trudno wyobrazić sobie edukację młodego człowieka bez sztuki, a zwłaszcza bez muzyki. Dzieci powinny mieć kontakt z muzyką codziennie. Słuchanie muzyki można połączyć z działaniami plastycznymi, relaksacją, zabawami czy ćwiczeniami koordynacji. Muzyka może również stanowić tło recytacji czy małych form teatralnych.

– Jak wygląda edukacja muzyczna w szkołach?

Różnie, zasadniczo im dalej w szkole, tym gorzej – mało godzin, czasem brak materiałów. Mamy taki utarty stereotyp, że muzyka w szkole to tylko śpiew. Z tego powodu zajęcia tego przedmiotu są często marginalizowane. Należy sobie jednak uświadomić, że edukacja muzyczna opiera się na różnych formach aktywności, do których należą: śpiew i słuchanie muzyki, jej tworzenie, muzykowanie na instrumentach, ale też jej kreatywne wykorzystanie jako inspiracja do innych działań artystycznych: plastycznych, tańca, aktywnego ruchu przy muzyce, działań teatralnych czy jako źródło relaksacji. Muzykę możemy wykorzystać w szkole na wiele sposobów, ale często tylko w teorii. W praktyce nawet MEN w zleceniu na

rządowy Nasz Elementarz zapomniał o niej. To właśnie Łejery zgłosiły ten problem do MEN i zaproponowały, jak go rozwiązać w edukacji wczesnoszkolnej z zastosowaniem formuły wolnych licencji. Na zlecenie MEN Stowarzyszenie Łejery i dzieci z Teatryku Piosennego Łejery zrealizowały też blisko połowę piosenek wykorzystywanych dzisiaj do edukacji muzycznej w klasach 1-3. Co najważniejsze są one dostosowane do możliwości wokalnych i muzycznych dzieci. Nad tworzonymi tekstami i muzyką pracowali świetni specjaliści. Wykorzystano też wypracowany już wcześniej w Łejerach model, który pozwala na skuteczne kształcenie słuchu i umuzykalnianie. Pomysł polega na nagraniu piosenek do słuchania, do zabaw ruchowych i dodatkowo podkładów muzycznych do śpiewania z delikatnie prowadzoną przez różne instrumenty linią muzyczną. Utwory odnoszą się do treści zawartych w Naszym Elementarzu i są spójne z kalendarzem roku szkolnego. Do piosenek dołączone są dodatkowo praktyczne wskazówki dotyczące samej nauki śpiewania, interpretacji oraz propozycje zabaw – inspirowanych muzyką. Materiały do pobrania ze strony internetowej pozwalają wykorzystywać je w szkole, ale również w domu czy nawet w podróży, pobierając pliki na smartfona i, co istotne, śpiewać czysto i poprawnie poznane piosenki. Tak piosenki trafiają „pod strzechy”. Podobno Japończycy oglądając projekt Naszego Elementarza z tak udostępnianymi piosenkami, stwierdzili, że zrobią to samo. Być może pomysł z Polski

trafił już do Japonii. Obecnie na stronach Naszego Elementarza i ORE jest już do pobrania kilkadziesiąt piosenek dedykowanych edukacji wczesnoszkolnej.

– Jak muzyka rozwija dzieci?

Muzyka odgrywa znaczącą rolę w edukacji wczesnoszkolnej. Pomaga w pracy w sferze uczuć, emocji, wyobraźni, w uwalnianiu ekspresji, wyzwalaniu kreatywności i zaspokajaniu naturalnej dziecięcej potrzeby ruchu. Uczy koncentracji i uspokaja. Na muzykę reaguje nawet nienarodzone jeszcze dziecko. Mówimy też, że łagodzi obyczaje. Już Sokrates uznawał wykształcenie muzyczne za najpotężniejszy środek wychowawczy, gdyż rytm i harmonia najgłębiej wnikają w duszę i pobudzają do wykształcenia w niej odwagi i przyzwoitości. Muzyka, poprzez swoją różnorodność i uniwersalność jest najdoskonalszym narzędziem wsparcia rozwoju psychofizycznego dzieci, powinna być wykorzystywana w edukacji wczesnoszkolnej w jak najszerszym zakresie. Świadomy tego nauczyciel powinien stwarzać uczniom jak najwięcej szans na obcowanie z nią, wspierać nią proces dydaktyczno-wychowawczy. Tak by każda lekcja i każdy szkolny muzyczny epizod były dla nich radosnym przeżyciem przynoszącym wiele pozytywnych emocji i doznań, łączącym we wspólnych działaniach twórczych i stanowiącym miłe wspomnienie z pierwszych lat szkolnej drogi.

– Co można zrobić z piosenką?

Piosenke w Łejerach nadajemy rolę szczególną. Można ją nie tylko czysto i rytmicznie zaśpiewać, ale także uatrakcyjnić przez inscenizację. Każda jest bardzo pieczołowicie przygotowywana zarówno wokalnie jak i teatralnie. Staramy się piosenkę „opowiadać” w sposób naturalny, z dołączaniem pomysłów inscenizacyjnych. Piosenka staje się często świetnym tworzywem teatralnym, z którego budujemy scenki przyszłego przedstawienia. Tak powstaje prawdziwy teatr piosenki. O jego jakości decyduje kilka elementów: dobry tekst poetycki z funkcją wychowawczą, muzyka dostosowana do wieku dziecka (skala, rytm, interwały) i solidne metodyczne przyswojenie piosenki (rozgrzewka, ćwiczenia emisyjne, prezentacja piosenki, analiza tekstu, uczenie jej fragmentami, powtarzanie trudnych momen-

tów muzycznych, rytmicznych czy dykcyjnych). W przedstawieniu występują wszystkie dzieci, a role solowe ograniczone są do niezbędnego minimum. Dużą wagę przywiązujemy do wykształcenia w dzieciach umiejętności grania w wielu planach, często bez tekstu. Dzięki temu unikają one na scenie „prywatności”. Staramy się, by dzieci nie „małpowwały” dorosłych bez uzasadnionego powodu. Pielęgnowujemy ich dziecięcość, tzn. naturalność, spontaniczność, autentyczność. To same dzieci najczęściej podrzucają pomysły teatralnych rozwiązań.

Pracując nad inscenizacją, staramy się tak konstruować przedstawienia, by nie powstawały tzw. dramaturgiczne „dziury” (niepotrzebne przerwy), które łamią rytm i tempo przedstawienia. Np. przerwy na zmianę dekoracji też są zagrane – stają się elementami przedstawień.

– Jakie zalety mają zajęcia teatralne, czy wykorzystanie dramy w szkole?

Zajęcia teatralne są sposobem na rozwijanie umiejętności twórczego myślenia i funkcjonowania w grupie. Pomagają uczniom poznać siebie i swoje emocje, zdać sobie sprawę ze swoich możliwości i budować poczucie własnej wartości. Uczą rozpoznawać emocje innych ludzi i prawidłowo komunikować się z innymi, prezentować swoje racje. To sztuka, która pięknie dzieci uspołecznia, uczy współpracy, odpowiedzialności, odwagi w komunikowaniu, pokonywaniu lęków przed wypowiedzią. Przechodzące do szkoły dzieci to zespół indywidualności, które, tworząc nową grupę, często mają trudności z dostosowaniem się do norm zespołowych, do bezkonfliktowego życia w klasowej i szkolnej społeczności. Zabawa w teatr jest świetnym sposobem na integrowanie dziecięcej gromady, tworzącym z niej zgrany, odpowiedzialny zespół. Praca nauczyciela z dziećmi jest wtedy dużo łatwiej-

sza. Trzeba tylko pamiętać o jednym, że ta zabawa z dziećmi w teatr nie ma być celem, ale środkiem, co oznacza, że traktujemy teatr jako „klucz”, metodę rozwijania dzieci przez zaplanowane gry i zabawy teatralne.

Istotnym elementem teatru jest scenografia oraz kostiumy i rekwizyty. I tu nie należy przesadzać. Najpiękniejszą scenografię tworzą same dzieci na czystym, ciemnym tle. Kostiumy najlepiej gdy są proste (dzieci występują w swoich ubraniach, dobranych kolorystycznie z elementem kostiumu nawiązującego do roli, np. prawdziwa czapka kolejarska czy hełm strażaka). Dzieci lubią się przebierać, ale należy znaleźć do tego uzasadnienie. Rekwizytami mogą być najprostsze przedmioty codziennego użytku, którym można nadać różne znaczenie (rura papierowa, kijek, gazeta, torebka papierowa, krzesło, stół, lampa, drabina itp.). To pole do twórczej plastycznej pracy dzieci, czasem z pomocą starszych kolegów lub rodziców.

– Czy Łejery mają jakiś kolejny pomysł do nowego elementarza?

W ubiegłym roku w trakcie dyskusji w ORE podsunęliśmy pomysł, by do odświeżanego po 3 latach elementarza włączyć elementy dramy,

ORE i MEN podchwyciły tę ideę i poprosiły o przygotowanie takiej propozycji. Tak zrodził się kolejny łejski projekt „Lekcji z piosenkami”, czyli inscenizacja piosenek elementarzystów. W ten sposób powstał dziecięcy spektakl, który pokazuje, jak prostymi środkami, angażując całą klasową grupę, można bawić się piosenką, a mimochodem uczyć umiejętności budowania relacji społecznych. Uczniowie wraz z wychowawcami mogli już oglądać je na Scenie Wspólnej w Poznaniu. Szkoda jedynie, że ORE nie kupi już tego projektu, by go sfilmować i dołączyć na wolnych licencjach jako inspiracje dla nauczycieli w całej Polsce.

Obecnie Stowarzyszenie Łejery przygotowuje się do zrealizowania do końca swojego projektu „Lekcje z piosenkami” poprzez dołączenie elementów edukacji teatralnej wraz z instrukcjami dla nauczycieli, jak bawić się z dziećmi piosenką. Dzięki nowemu elementarzowi i jego obudowie oraz rejestracji spektaklu będziemy mogli zaoferować zajęcia teatralne wszystkim nauczycielom. Mamy nadzieję, że już wkrótce pojawią się sygnałne materiały na stronie www.elementarz.org. Planowane są również warsztaty dla nauczycieli, na bazie tego przedstawienia, który ma być dla nich inspiracją do pracy z dziećmi.

– Na koniec pytanie, co właściwie znaczy łejery?

Programowo kultywujemy szacunek dla poznańskich tradycji, w tym również gwary, czego wyrazem jest właśnie nazwa. Najpierw harcerskiej drużyny, potem szkoły i stowarzyszenia – „Łejery”, zrozumiała dla Poznaniaków, a odnosząca się do dziecięcego, radosnego zadziwienia światem (Łejery, to po prostu wielkopolskie o rety). Pamiętajmy, że zachwyty, zadziwienie są dzieciom niezbędne do rozwoju. Zachęcamy więc do wspólnego z nami łejczenia.

Zdjęcia Norbert Oksza Strzelecki

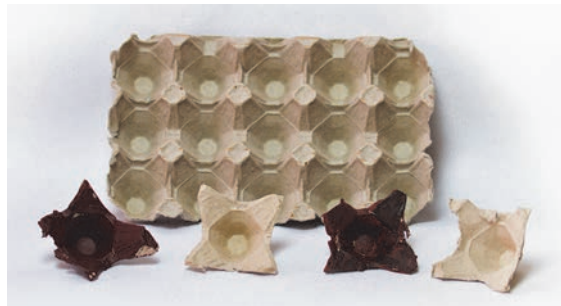
Wielkanocne ozdoby

Jak w każdym numerze „Nauczyciela z klasą” proponujemy plastyczne pomysły. W związku

ze zbliżającymi się świętami Wielkanocnymi Beata Stachańczyk opracowała z wytłoczek po

jajkach i wydmuszek zwierzątka, które mogą ozdobić stół wielkanocny.

Co należy przygotować?

Co można z tego wyczarować?

W związku ze zbliżającą się Wielkanocą życzymy Wszystkim zdrowych, pogodnych, pełnych przyjaźni i miłości Świąt.

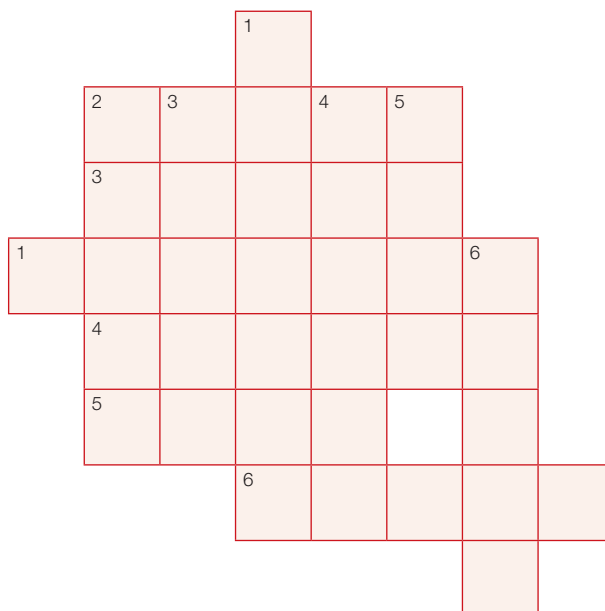
Magiczna krzyżówka

Hasła poziome i pionowe są identyczne.

Zamiast opisu haseł podane są wyrazy „ukryte” w hasłach rozwiązania:

1. TAN
2. LAS
3. LIS
4. TUK
5. TAK
6. DAL

Pierwszych 50 poprawnych rozwiązań zostanie nagrodzonych płytą:

Dorota Surman

Odkryj w dziecku Kasparowa

Szachy to nie tylko najpopularniejsza gra planszowa na świecie. To również skuteczne narzędzie stymulujące wszechstronny rozwój dziecka, rozbudzający jego twórcze zdolności, kształtujące jego osobowość, intelekt, emocje, wzorce zachowań i system wartości. Ale zacznijmy od początku...

Szachy to gra znana na całym świecie, uprawiają ją miliony ludzi zafascynowanych nieprawdopodobną liczbą możliwości i kombinacji. Nawet komputery nie są w stanie rozwiązać zagadki szachów i stwierdzić, czy przy najlepszej strategii wygrywają białe, czy czarne, czy wynik partii powinien być remisowy. Już po pierwszym ruchu obu stron jest możliwych 400 pozycji, a po trzech setki tysięcy. Przy szachownicy zacierają się granice wiekowe, często bardzo młody człowiek rywalizuje – toczy intelektualny spór – z dużo starszym partnerem. Łączy ich wspólna pasja, zainteresowanie przedmiotem rozważań i dociekań. Jest w tym pewna magia. Podczas szachowej rozgrywki, w jednym miejscu i czasie, spotykają się różne pokolenia, potrafiące porozumieć się bez słów. Jak powiedział J. W. Goethe „szachy są kamieniem probierczym inteligencji”, ale nie tylko. „Szachy są rodzajem intelektualnej aktywności; w nich zawarty jest swoisty czar. Intelektualna aktywność to jedna z największych rozkoszy – jeśli nie największa – bytu ludzkiego. Nie każdy może napisać sztukę, zbudować most lub nawet opowiedzieć dobry dowcip. Ale w szachach każdy musi przejawiać intelektualną aktywność, co daje mu swoistą przyjemność. (...) Szachy, podobnie jak miłość, jak muzyka – mogą uczynić człowieka szczęśliwym”.

Niewyczerpane możliwości szachów, bogactwa zawartych w grze treści, ich konsekwentna logika, nieograniczone pole do popisu dla niczym nie skrópowanej twórczej fantazji i inicjatywy sprawiają, że szachy wniosły poważny wkład do ogólnej kultury ludzkości.

Grą w szachy pasjonowali się „wielcy tego świata”: znani artyści, muzycy, plastycy, politycy, uczeni, papieże. Wśród nich m.in. Newton, Einstein, cesarz Napoleon, Józef Piłsudski, Ryszard I Lwie Serce, Stefan Batory, Jan III Sobieski, Ludwig van Beethoven, F. Chopin, F. Mendelsohn, A. Mickiewicz, Stanisław Lem, Ho Szi Min, Jan Paweł II, Jan Matejko, Rembrandt, Wilhelm I Zdobywca, Thomas Jefferson. Nie sposób wymienić tu wszystkich miłośników królewskiej gry. Na podkreślenie zasługuje fakt, że ww. osoby najczęściej przy-

swoili sobie umiejętność gry w szachy, będąc małym dzieckiem.

Szachy dla małego dziecka to intelektualna przygoda, która ma niewątpliwie wpływ na jego dalsze życie. Paul Morphy powiedział: „Nauczcie dzieci grać w szachy, a o ich przyszłość możecie być spokojni”. W czym więc tkwi sekret królewskiej gry?

Szachy wpływają na rozwój psychiczny i intelektualny dziecka na wielu płaszczyznach. Są prawdziwym treningiem aktywności twórczej dziecka. Walory i zalety królewskiej gry tkwią w rozwoju:

- Zainteresowań – dziecko poznaje nową dyscyplinę, której istotą jest samodzielne, logiczne myślenie, łączące poszczególne elementy wiedzy w jedną harmonijną całość.
- Aktywności twórczej – specyfika gry w szachy wyklucza odtwórcze traktowanie tego zagadnienia. Jakikolwiek próby bezmyślnego naśladownictwa skazane są na niepowodzenie. Dziecko samo kreuje wydarzenia na szachownicy i ponosi za nie odpowiedzialność.
- Pamięci i uwagi – „główną umiejętnością w szachach jest zdolność zreasumowania każdej pozycji w sposób dynamiczny, w kategoriach najważniejszych jej elementów. Cała szachownica zostaje ukształtowana w przestrzenno-czasową postać, czyli wzorzec”. Towarzyszy temu rozwój koncentracji i wyobraźni wzrokowej.
- Pozytywnych sfer osobowości – szachy kształtują poczucie obiektywizmu, uznawania praw innych ludzi, uczą tolerancji i reakcji na niepowodzenia.
- Myślenia logiczno-wyobraźniowego – ludzie myślą niekiedy za pomocą wyobrażeń, które są obrazami psychicznymi rzeczywi-

stych doznań zmysłowych. Najmocniejszą stroną większości ludzi zdaje się być wyobraźnia wzrokowa i ten właśnie rodzaj myślenia najlepiej rozwija gra szachowa.

- Konsekwencji i wytrwałości w działaniu – dzieci mające kontakt z szachami zupełnie inaczej podchodzą do porażek. Zazwyczaj ponownie starają się rozwiązać określony problem i czynią to aż do skutku. Błędy i porażki wykorzystują do dalszego samodzielnego powiększania i pogłębiania zdobytych umiejętności. Ich rówieśnicy natomiast bądź rezygnują z wykonania zadania, bądź też obniżają sobie skalę trudności.
- Aspektów wychowawczych rozpatrywanych w kategoriach kary i nagrody. Czymże innym jak nie karą jest przegrana? Wymierzona w dodatku natychmiast i adekwatnie do czynu. To samo można powiedzieć o nagrodzie, jaką bez wątpienia jest dla młodego człowieka zwycięstwo odniesione siłą własnego umysłu.

Młody adept „królewskiej gry” staje się bardziej wytrwały, cierpliwy i w pełni panuje nad sobą. Uczy się także pokory i wie, że nie każde jego decyzje są słuszne. Dzięki temu obiektywizmowi szanuje swojego przeciwnika i potrafi stosować w życiu zasadę „fair play”. Wykształcone w ten sposób cechy umysłu i charakteru objawiają się nie tylko przy szachownicy. Efekty widać już w późniejszej edukacji dziecka, które np. najczęściej ma mniejsze problemy z matematyką niż jego rówieśnicy .

Znajomość gry w szachy pozwala więc nie tylko na uczestniczenie w setkach imprez na całym świecie, granie partii za pośrednictwem Internetu (lub e-maila), poznawanie nowych przyjaciół. Rozwija także intelekt, uczy odpowiedzialności za każdy ruch, za każdą podjętą decyzję, nie tylko na szachownicy. Dziecko zyskuje na całe życie niezawodnego i interesującego przyjaciela.

Szachy to nie tylko więc wyrafinowana rozrywka intelektualna, ale także źródło umiejętności, które nie jeden raz przydadzą się naszym pociechom – także w dorosłym życiu.

Analizując sukcesy wybitnych szachistów, można zauważyć, iż każdy z nich początki dowodzenia drewnianymi figurkami poznawał w wieku 5-6 lat. Odkrywajmy więc w każdym dziecku (na miarę jego własnych możliwości) – Kasparowa. Zachęcajmy dzieci do podróży zwanej „Krajiną Szachów”. Gra jest ciekawa i pasjonująca. Każde dziecko przekona się o tym, gdy tylko opanuje jej podstawy.

Kinga Hałajda

Edukacja wczesnoszkolna w Nowej Szkole

Zbliżający się rok szkolny będzie kontynuacją szeregu zmian w polskim systemie oświaty. Likwidacja gimnazjów i wprowadzenie ośmioklasowej szkoły podstawowej wymagało dokonania przekształceń w całym procesie nauczania. Owe zmiany dotyczą wszystkich szczebli edukacji, ale największe modyfikacje wprowadzono w drugim etapie kształcenia ogólnego szkoły podstawowej.

W odpowiedzi na reformę programową Nowa Szkoła stworzyła świat inspirujących i nowoczesnych rozwiązań dostosowanych do zmieniających się wymagań współczesnej edukacji. Dbając o rozwój i edukację dzieci proponuje produkty przemyślane metodycznie, sprawdzone w praktyce, bezpieczne, o wysokich walorach zarówno jakościowych, jak i estetycznych.

Fot. 1. Pacynki regionalne (NS 2064)

Nowa podstawa programowa dla nauczania początkowego będzie wprowadzana stopniowo od września 2017 roku i jako pierwszych obejmie przyszłych uczniów klas I szkoły podstawowej. Natomiast aktualna podstawa programowa będzie obowiązywała w klasach II i III w roku szkolnym 2017/2018, a następnie w klasie III w roku szkolnym 2018/2019.

Edukacja najmłodszych dzieci będzie trwała 3 lata i tak jak dotychczas będzie stanowić jeden z dwóch etapów edukacyjnych szkoły podstawowej, tzw. nauczanie wczesnoszkolne. W klasach I uczniowie

nadal będą uczyć się jednego języka obcego nowożytnego.

Fot. 2. Ubieramy koty (NS 0984)

Na pierwszym etapie edukacyjnym nauczanie będzie miało nadal charakter zintegrowany, a jego głównym celem będzie wspieranie wszechstronnego rozwoju dziecka w taki sposób, aby osiągnęło dojrzałość do podjęcia nauki w kolejnym etapie edukacyjnym. Nauczycielom w klasach pierwszych rozporządzenie pozostawia dowolność w wyborze podręczników i materiałów edukacyjnych, z jakich będą nauczać.

Zgodnie z rozporządzeniem organizacja procesu dydaktyczno-wychowawczego w klasach I-III powinna prowadzić do uczenia się poprzez doświadczanie, z wykluczeniem pamięciowego nabywania wiadomości metodą biernego powtarzania. Ponadto powinna wykorzystywać praktyczne eksperymenty z jednoczesnym unikaniem

nauczania opartego tylko na słowie. Wybór zagadnień i treści powinien być zgodny z naturalnymi, rzeczywistymi potrzebami i oczekiwaniami poznawczymi dzieci.

Fot. 3. Domino znaki drogowe (NS 0297)

Nowa podstawa programowa nauczania wczesnoszkolnego stanowi kontynuację edukacji rozpoczętej w przedszkolu.

Cele ogólne kształcenia wczesnoszkolnego zostały opisane i podzielone na cztery sfery rozwojowe ucznia:

- fizyczną,
- emocjonalną,
- społeczną,
- poznawczą.

Cele szczegółowe przedstawiono w formie efektów, które uczeń powinien osiągnąć, realizując zadania wynikające z wielokierunkowej aktywności. Zakres tej aktywności

Fot. 4. Tunel piankowy tęcza (NS 2182)

ności wyznaczają treści nauczania, przyporządkowane następującym dyscyplinom naukowym: edukacja polonistyczna, edukacja matematyczna, edukacja środowiskowa, edukacja plastyczna, edukacja techniczna, edukacja informatyczna, edukacja muzyczna, wychowanie fizyczne, edukacja językowa.

Fot. 5 Dzwonki (VO 8528) i Karty pracy (NS 4203)

Podążając za nową podstawą programową Nowa Szkoła przygotowała wiele propozycji:

- zabawki,
- pomoce dydaktyczne,
- meble szkolne,
- wyposażenie do pracowni przedmiotowej i tematycznej,
- wyposażenie interaktywne, spełniające założenia TIK.

Fot. 6 Pracownia. Stół Banan. (NS3733)

Dołożono wielu starań, aby produkty były wystarczająco interesujące dla najmłodszych uczniów, a przy tym oferowały na tyle dużo możliwości, aby zaciekawić uczniów starszych. Bogaty asortyment w atrakcyjnej i nowatorskiej formie zebrano w trzech Katalogach tematycznych:

- Maluch + i Opieka Żłobkowa,
- Żłobek i Przedszkole,
- Szkoła Podstawowa.

Podczas tworzenia Katalogu szkolnego kierowano się założeniami nowej podstawy programowej. Zadbano również o to, by dobór produktów zaspokajał potrzeby we wszystkich czterech obszarach rozwojowych ucznia. Szczególny nacisk położono na rozwój umiejętności językowych, naukę przez doświadczanie oraz eksperyment.

Fot. 7 Szlaczki magnetyczne. Litery (NS310) i cyfry (NS3102)

Wzbogacając katalog o niezbędne nowości uwzględniono również rosnącą rolę edukacji informatycznej. W tym celu zebrano m.in. gry edukacyjne i algorytmiczne, zestawy konstrukcyjne oraz sterowane roboty, które stanowią przygotowanie do nauki kodowania programowania.

Fot. 8 Owocowy ogród. (NS0399)

Wśród starannie wyselekcjonowanych produktów i materiałów znajdują się także pomoce odpowiadające potrzebom konkretnych zajęć. Dlatego odrębny dział katalogu stanowią następujące pracownie przedmiotowe: matematyczna, językowa, historyczna, geograficzna, biologiczna z przyrodniczą oraz fizyczna.

Pamiętano również o aktywności fizycznej dzieci. Ofertę poszerzono o produkty niezbęd-

ne do wyposażenia sal gimnastycznych i korekcyjnych, placów zabaw, a także kącików relaksacyjnych.

Fot. 9 Piłki sportowe

Dla uczniów z zaburzeniami integracji sensorycznej zebrano szereg specjalistycznych pomocy terapeutycznych, które stymulują zmysły, usprawniają małą i dużą motorykę oraz koordynację wzrokowo-ruchową.

Dwudziestopięcioletnie doświadczenie i profesjonalne podejście do edukacji sprawiają, że oferta produktów Nowej Szkoły to sprawdzony i właściwy wybór, który zaspokoi potrzeby uczniów i oczekiwania nauczycieli.

<https://men.gov.pl/wp-content/uploads/2016/11/edukacja-wczesnoszkolna.pdf>

Fot. 10 Klatka SI (NS3097)

materiały
edukacyjne

meble
szkolne

artykuły
plastyczne

PRZESTRZEŃ DLA EDUKACJI

zestawy
piankowe

nowa szkoła